

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน วัด โรงเรียน กับคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของ บ้าน วัด โรงเรียน ในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 2) ศึกษาคุณลักษณะของผู้เรียน ตามหลัก ไตรสิกขา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 และ 3) ศึกษา ความสัมพันธ์ของการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของ บ้าน วัด โรงเรียน ในการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 จำนวน 74 ข้อ ตอนที่ 3 จำนวน 30 ข้อ รวมทั้งหมด 109 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน วัด โรงเรียนในการพัฒนาคุณลักษณะ ผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อยได้ดังนี้ การดำเนินกิจกรรมของวัด รองลงมาคือ การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน และการดำเนินกิจกรรมของบ้าน ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ด้านการดำเนินกิจกรรมของบ้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ ส่งสอน ฝึกหัดอบรมให้เด็กเรียนรู้ และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รองลงมาคือ การสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในครอบครัว

และกล่าวตักเตือนและห้ามปราม เมื่อมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในครอบครัวโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ สร้างสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต หรือที่เป็นธรรมชาติ ภายในบริเวณบ้าน เช่น ปลูกต้นไม้ เลี้ยงสัตว์ รองลงมาคือ มีการสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่าง พ่อ แม่ ลูก หรือมีการประกอบอาชีพ ทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว และกล่าวตักเตือนและห้ามปราม เมื่อมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ตามลำดับ

1.1.2 ด้านสั่งสอน ฝึกหัดอบรมให้เด็กเรียนรู้และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ พ่อ แม่ ให้การดูแลเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ ดูแลรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย หรือดูแลเอาใจใส่ด้านจิตใจ รองลงมาคือ พ่อ แม่ มีการอบรม สั่งสอนชี้แนะแนวทาง และการกระทำที่ถูกผิด และพ่อ แม่ ให้การแนะนำบุคคลที่ประพฤติดี เพื่อให้ลูกดูเพื่อเป็นตัวอย่าง ตามลำดับ

1.1.3 ด้านการดำเนินกิจกรรมของบ้าน เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเกิดความเคยชินและปฏิบัติเป็นนิสัย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ พ่อ แม่ มีความประพฤติดี ปฏิบัติชอบ เพื่อให้ลูกดูเป็นแบบอย่าง เช่น ไม่ดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือเล่นการพนัน รองลงมาคือ พ่อ แม่ เป็นแบบอย่างให้ลูกในการปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น รักษาศีล สวดมนต์ ทำบุญตักบาตร และพ่อ แม่ เป็นแบบอย่างให้ลูก ในการช่วยเหลือเกื้อกูลเพื่อนบ้าน หรือครอบครัวอื่นเมื่อเดือดร้อนและจำเป็น ตามลำดับ

1.1.4 ด้านชื่นชม ชักจูง ให้กำลังใจ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ พ่อ แม่ คอยสร้างความมั่นใจและทำให้ลูกแน่ใจในความรักที่มีต่อเขา บอกและแสดงความรักให้เห็นชัดเจน รองลงมาคือ พ่อ แม่ คอยให้คำปรึกษาเวลาที่ลูกเกิดปัญหาเช่นปัญหาเรื่องเพื่อน ปัญหาเรื่องเรียน และพ่อ แม่ ให้กำลังใจแก่ลูก ด้วยการกระทำ ได้แก่ จับมือ โอบกอด หอมแก้ม ลูบศีรษะ ตามลำดับ

1.1.5 ด้านกล่าวตักเตือนและห้ามปราม เมื่อมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ พ่อแม่ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อลูกๆ ทำความผิด รองลงมาคือ พ่อแม่จะดูแลให้ลูกทำการบ้านและอ่านหนังสือ และเวลาลูก ทะเลาะกันระหว่างพี่น้อง พ่อแม่จะตัดสินตามความถูกผิดโดยไม่ลำเอียงตามลำดับ

1.1.6 ด้านกล่าวตักเตือนและห้ามปราม เมื่อมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ได้ดังนี้ พ่อแม่ว่ากล่าวตักเตือนเมื่อลูกๆ ทำความผิด รองลงมาคือ พ่อแม่จะดูแลให้ลูกทำการบ้าน และอ่านหนังสือ และเวลาลูก ทะเลาะกันระหว่างพี่น้อง พ่อแม่จะตัดสินตามความถูกต้องโดยไม่ลำเอียงตามลำดับ

1.2 ด้านการดำเนินกิจกรรมของวัด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ ส่งพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา รองลงมาคือ เปิดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และจัดกิจกรรมในวันสำคัญตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 ด้านเปิดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ วัดจัดกิจกรรมการเรียนการสอนธรรมศึกษาชั้นตรี ชั้นโท และชั้นเอก รองลงมาคือ วัดมีการแสดงธรรมในงานบุญต่างๆ และวัดมีกิจกรรมปฏิบัติศาสนกิจที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ตามลำดับ

1.2.2 ด้านส่งพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ วัดส่งพระไปสอนให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องศีลธรรม รองลงมาคือ วัดส่งพระไปสอนแนวทางปฏิบัติในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และวัดส่งพระไปสอนให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก ตามลำดับ

1.2.3 ด้านจัดกิจกรรมในวันสำคัญ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม สำหรับโรงเรียน ในวันเทศกาลสำคัญ เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา รองลงมาคือ วัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมสำหรับโรงเรียนในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา และวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมสำหรับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตร หรือค่ายคุณธรรม ตามลำดับ

1.3 ด้านการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ จัดหลักสูตรสถานศึกษาให้มีการเรียนรู้พระพุทธศาสนา รองลงมาคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมวิถีชีวิตประจำวันเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 ด้านจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาศีล สมาธิ และปัญญา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น

รายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ สถานศึกษาจัดป้ายนิเทศ ป้ายคุณธรรม เพื่อสร้างความรู้ รองลงมาคือ สถานศึกษามีห้องพระพุทธศาสนา หอพระ หรือศาลาพระพุทธรูป เพื่อให้นักเรียนแสดงการเคารพสักการะบูชา และสถานศึกษาจัดแหล่งเรียนรู้หรือห้องสมุดพระพุทธศาสนา เพื่อใช้ในการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนา ศิล สมาธิ ปัญญา ตามลำดับ

1.3.2 ด้านจัดกิจกรรมวิถีชีวิตประจำวันเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ สถานศึกษาจัดกิจกรรม พิจารณาอาหารก่อนรับประทานอาหารกลางวัน รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดกิจกรรม สวดมนต์ไหว้พระก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน และสถานศึกษาจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น จัดบอรรถกิจกรรม ตามลำดับ

1.3.3 ด้านจัดหลักสูตรสถานศึกษาให้มีการเรียนรู้พระพุทธศาสนา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับวัด หรือคณะสงฆ์ในการจัดการเรียนรู้ และกลุ่มสาระหรือกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดหลักสูตร ให้ทุกชั้นเรียนมีการบูรณาการพุทธธรรมในการเรียนรู้ และปฏิบัติ และสถานศึกษาจัดหลักสูตรให้มีการนำหลักพุทธธรรมมาเป็นฐานในการคิด หรือเป็นเกณฑ์ในการเรียนรู้ หรือเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่หลักธรรมในการพัฒนาตนและผู้อื่น ตามลำดับ

1.3.4 ด้านสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ สถานศึกษาสร้างปฏิสัมพันธ์อันดี ระหว่างครูกับนักเรียนนักเรียนกับนักเรียน และครูกับครู รองลงมาคือ สถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างในการ ลด ละ เลิก อบายมุขต่างๆ และสถานศึกษาสร้างบรรยากาศของการเคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส มีเมตตากรุณาต่อกัน และมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ตามลำดับ

1.3.5 ด้านสถานศึกษาร่วมกับชุมชนในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ สถานศึกษาจัดให้มีพระมาสอนศีลธรรมในโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ สถานศึกษาจัดตั้งโรงเรียนวิถีพุทธ และกำหนดหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทในสถานศึกษาของตน และสถานศึกษาจัดให้นักเรียนมีการสอบธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก ตามลำดับ

2. คุณลักษณะของผู้เรียน ตามหลักไตรสิกขาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านศีล รองลงมาคือ ด้านสมาธิ และด้านปัญญา ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ด้านศีล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ นักเรียนมีพฤติกรรมที่มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น รองลงมาคือ นักเรียนมีพฤติกรรมการพูดที่ไพเราะสุภาพอ่อนหวาน และนักเรียนหลีกเลี่ยงจากอบายมุข ตามลำดับ

2.2 ด้านสมาธิ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ นักเรียนมาเรียนตามเวลาที่กำหนด รองลงมาคือ นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน และนักเรียนมีความอดทนในการทำงาน ตามลำดับ

2.3 ด้านปัญญา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ นักเรียนสามารถแนะนำการกระทำที่ถูกต้องให้แก่ผู้อื่นได้ รองลงมาคือ นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องได้ และนักเรียนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน วัด โรงเรียน กับคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง ($r=0.763$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน ($r = 0.743$) อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ($r=0.705$) อยู่ในระดับสูง และการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของวัด ($r = 0.512$) อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ พิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง ($r = 0.743$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสมาธิ ($r=0.729$) รองลงมาคือ ด้านปัญญา ($r=0.667$) และด้านศีล ($r=0.664$) ตามลำดับ

3.2 การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของวัด โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.512$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านสมาธิ ($r=0.533$) รองลงมาคือ ด้านปัญญา ($r=0.473$) และด้านศีล ($r=0.419$) ตามลำดับ

3.3 การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง ($r = 0.705$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านศีล ($r = 0.685$) รองลงมาคือ ด้านสมาธิ ($r = 0.667$) และด้านปัญญา ($r = 0.598$) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน วัด โรงเรียนกับคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของ บ้าน วัด โรงเรียน ในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การดำเนินกิจกรรมของวัด รองลงมาคือ การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน และการดำเนินกิจกรรมของบ้าน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการนำหลักไตรสิกขา ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับพัฒนาชีวิตหรือพัฒนามนุษย์มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของ บ้าน วัด โรงเรียนสามารถก่อให้เกิดกระบวนการประชาสังคม “บวร” คือ การนำเอา รูปแบบและแนวคิดการพัฒนาแบบ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งพยายามที่จะนำเอาองค์กรหรือสถาบันหลักในชุมชนท้องถิ่นมาเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสถาบันที่สำคัญในชุมชน 3 สถาบัน ได้แก่ บ้าน วัด โรงเรียน ร่วมกำลังจัดตั้งเป็นองค์กรที่เรียกว่า “มนตรี บวร” เพื่อรองรับและดำเนินการต่าง ๆ ตามนโยบายของทางราชการ (ชนพรธณ ธานี, 2545 : 12) สามารถพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนได้ เนื่องจากการนำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษาเป็นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา อย่างบูรณาการ โดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรการพัฒนาโดยเน้นการจัดสภาพทุก ๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตามลักษณะแห่งปัญญาวัชรธรรม โดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดี การมีระบบการคิดวิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผลที่ได้อย่างถูกต้อง และความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิต ได้ถูกต้องเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 : 1-5) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูเกษมสุขุทธิคุณ (แสงมณีรัตนกร) (2556 : บทคัดย่อ) กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ เขตลาดกระบัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการกระบวนกรมีส่วนร่วมของบ้าน วัด โรงเรียน (บวร) ต่อการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการดำเนินกิจกรรมของบ้าน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ ส่งสอน ฝึกหัดอบรมให้เด็กเรียนรู้ และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ รองลงมาคือ การสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในครอบครัว และกล่าวตักเตือนและห้ามปราม เมื่อมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวหรือบ้านเป็นสถาบันแรกของสังคมมนุษย์ที่ให้การศึกษอบรมและบ่มนิสัยแก่สมาชิกในครอบครัว มีความใกล้ชิดและผูกพันกันอย่างลึกซึ้ง จึงมีอิทธิพลต่ออารมณ์ เจตคติและแบบแผนความประพฤติของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง (ทัศนีย์ ทองสว่าง, 2549 : 76) พ่อแม่ลูกมีความผูกพันที่ลึกซึ้ง มั่นคง และยาวนาน เป็นพลังผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544 : 3) ในด้านการศึกษาที่เช่นกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว (2547 : 43) สรุปไว้ว่า ครอบครัวและโรงเรียนมีวิธีการให้การศึกษที่สอดคล้องกัน และอยู่บนเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกันคือ ต้องการให้การเรียนรู้และฝึกฝนให้ผู้เรียนเป็นคนดีที่มีความสามารถ เพื่อจะได้ประสบความสำเร็จในชีวิต ดังนั้นหากนำเอาพลังความคิด ความเอาใจใส่ และความร่วมมือ ความรับผิดชอบของผู้ปกครองมาส่งเสริมการเรียนรู้แล้ว ก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กที่ยั่งยืน

1.2 ด้านการดำเนินกิจกรรมของวัด โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ ส่งพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษารองลงมาคือ เปิดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และจัดกิจกรรมในวันสำคัญ ตามลำดับ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า วัดมีความสำคัญและมีบทบาทอย่างมาก เพราะวัดเป็นสถานที่ซึ่งชาวบ้านส่งกุลบุตรมารับใช้พระสงฆ์ ฝึกอบรมศีลธรรมและศึกษาเล่าเรียนวิชาการต่าง ๆ เป็นสถานที่จัดงานเทศกาลบุญประเพณีต่าง ๆ (พระราชวรมุนี, 2527 : 205-206) วัดจึงเปรียบเสมือนเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน และเป็นส่วนประกอบที่จะขาดเสียมิได้ สำหรับชุมชนแต่ละระดับ แต่ละท้องถิ่น นับว่าวิถีชีวิตของคนไทยได้ผูกพันอยู่กับวัดอย่างแน่นแฟ้น ภาพพจน์เกี่ยวกับบทบาททางสังคมของวัดจึงเป็นที่น่าชื่นใจและเลื่อมใสศรัทธายิ่งนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันพระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ให้ความอนุเคราะห์ในด้านการศึกษา กรรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมได้จัดตั้งให้มีโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะสงฆ์และสังคมตามนโยบายของรัฐบาล ในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนให้กลับคืนสู่สังคมไทย (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่, 2551 : 1)

1.3 ด้านการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ จัดหลักสูตรสถานศึกษา ให้มีการเรียนรู้พระพุทธศาสนา รองลงมาคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดี และจัดกิจกรรมวิถีชีวิต ประจำวันเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ตามลำดับ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโรงเรียน มีบทบาทสำคัญในการเตรียมเยาวชนให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้บทบาทของโรงเรียน จึงมีลักษณะคล้ายกับบทบาทของสถาบันครอบครัวหรือบ้าน สอดคล้อง แนวคิดของ สุรพันธ์ ยนต์ทอง (2533 : 13-14) ที่พบว่าในอดีตรอบครัวหรือบ้านมีบทบาทในการให้ การศึกษาอบรมเด็กและเยาวชนแต่ในปัจจุบันสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไป บ้านจึงให้การศึกษาอบรมแก่เด็กและเยาวชนน้อยลง ดังนั้น โรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องรับภาระ เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546 : 1-5) ที่ได้ จัดตั้งโรงเรียนวิถีพุทธขึ้น เพื่อช่วยผลักดันให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตามศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยนำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้หรือ ประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษาเป็นกรอบการพัฒนาตามหลัก ไตรสิกขาอย่างบูรณาการ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐาน การดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรการพัฒนาโดยเน้นการจัดสภาพทุก ๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตามลักษณะแห่งปัญญาคุณธรรม 4 ประการ คือ การอยู่ใกล้ชิดคนดี การเอาใจใส่ศึกษาโดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดี การมีระบบการคิดวิเคราะห์ พิจารณาหาเหตุผลที่ดี อย่างถูกวิธี และความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสม

2. คุณลักษณะของผู้เรียน ตามหลักไตรสิกขาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านศีล รองลงมาคือ ด้านสมาธิ และด้านปัญญา ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงธิดา พุตระกูล (2554 : ก) ที่พบว่า คุณลักษณะของ นักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมพบว่ามีระดับคุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนวิถีพุทธอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่า คุณลักษณะของนักเรียนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านจิต (จิตใจ อารมณ์) ด้านศีล (สังคม) ด้านกาย (กายภาพ) ด้านปัญญา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียง ตามลำดับ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 1 สามารถพัฒนาผู้เรียนได้โดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญาอย่างบูรณาการ โดยการนำหลัก ไตรสิกขามาเป็นกระบวนการศึกษา และกระบวนการปฏิบัติในการฝึกฝนพัฒนาตนเองผ่านการพัฒนา การ “กิน อยู่ คู่ พึ่ง” คือ มีปัญญารู้เข้าใจในคุณค่าแท้ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญา และ

มีวัฒนธรรมเมตตา เป็นฐานการดำเนินชีวิตได้ประสบผลสำเร็จอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของดวงธิดา พุตระกูล (2554 : ค) พบว่า คุณลักษณะของนักเรียน โรงเรียนวิถีพุทธอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณลักษณะของนักเรียนมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านจิต (จิตใจ อารมณ์) ด้านศีล (สังคัม) ด้านกาย (กายภาพ) ด้านปัญญา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับวิทยานิพนธ์เรื่อง “การนำเสนอรูปแบบการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธศาสตร์” ของ คลพัฒน์ ยศธร (2542 : 40) โดยได้อธิบายรูปแบบการพัฒนาตามแนวพุทธศาสตร์ที่เป็นการพัฒนาที่ถูกทาง (สัมมาพัฒนา) และการพัฒนาที่ได้สมดุลสมพัฒนาจะนำไปสู่ผลสำเร็จ และการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ด้วยการศึกษาแบบไตรสิกขาที่พัฒนาคนทั้งด้านพฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา ซึ่งการศึกษาเช่นนี้ ต้องศึกษาทั้งเนื้อหา (ปริยัติ) การลงมือปฏิบัติ (ปฏิบัติ) เพื่อให้เข้าใจปฏิจสมุขบาท คือ กฎแห่งธรรมชาติหรือกฎของชีวิต อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จ (ปฏิเวธ)

2.1 ด้านศีล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ นักเรียนมีพฤติกรรมที่มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น รองลงมาคือ นักเรียนมีพฤติกรรมการพูดที่ไพเราะสุภาพอ่อนหวาน และนักเรียนหลีกเลี่ยงจากอบายมุข ตามลำดับ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าศีลเป็นข้อปฏิบัติตนขั้นพื้นฐานในทางพระพุทธศาสนา เพื่อควบคุมความประพฤติทางกายและวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงามมีความปกติสุข เพื่อประโยชน์ขั้นพื้นฐานคือ การทำให้กาย วาจา ใจ สงบไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ศีลจึงเป็นหลักการที่จะทำให้คนในสังคัมอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข สอดคล้องกับหลักคำสอนของพระธรรมปิฎก (2546ก : 289-303) ที่กล่าวไว้ว่า การรักษาศีลเป็นการฝึกตนในทางความประพฤติ เริ่มแต่เจตนาที่จะละเว้นความชั่วจนถึงประพฤติกว้างขวางต่างๆ ที่ตรงข้ามกับความชั่วนั้น ๆ และยังคงกล่าวต่ออีกว่า การประพฤติปฏิบัติในขั้นศีลนอกจากให้เกิดการอยู่ร่วมสังคัมที่เกื้อกูลไม่เบียดเบียนกันแล้ว มีวัตถุประสงค์เฉพาะคือ เพื่อเป็นบาทฐานของสมาธิ กล่าวคือ เป็นระบบการฝึกอบรมบุคคลให้มีความพร้อมและความสามารถที่จะใช้กำลังงานของจิตให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ในทางที่จะก่อให้เกิดปัญญาและนำไปสู่ความหลุดพ้นหรืออิสรภาพสมบูรณ์ในที่สุด

2.2 ด้านสมาธิ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ นักเรียนมาเรียนตามเวลาที่กำหนด รองลงมาคือ นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมการเรียนการสอน และนักเรียนมีความอดทนในการทำงาน ตามลำดับ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสมาธิจะทำให้จิตใจผ่อนคลาย หายเครียด เกิดความสงบ ใจสบายและมีความสุข และเป็นเครื่องเสริมประสิทธิภาพการทำงาน การเล่าเรียนและการทำกิจทุกอย่าง สอดคล้องกับคำสอนของ พระธรรมปิฎก (2538ก : 834) ที่ว่า จิตที่เป็นสมาธิแน่วแน่อยู่กับสิ่งที่กำลัง

กระทำ ไม่ฟังชาน ย่อมช่วยให้เรียนดี ให้คิด ให้ทำงาน ได้ผลดี การงานเป็นไปโดยรอบคอบ ไม่ผิดพลาด และป้องกันอุบัติเหตุได้ดี เพราะเมื่อมีสมาธิก็ย่อมมีสติกำกับอยู่ด้วย ดังที่เรียกว่า จิตเป็นกัมมณียะ หรือกรรมนิยต์ แปลว่า ควรแก่การงานหรือเหมาะแก่การใช้งาน และยังคงคล้องกับผลงานวิจัยของ เฉก ชนะศิริ (2533 : 60) ที่สรุปไว้ว่าการฝึกสมาธินั้นมีผลดีและมีประโยชน์ต่อการเรียน เช่น ช่วยในการปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครอบครัว ครู และเพื่อน นักเรียนด้วยกันเองดีขึ้น และพระครูภาวนาวิสุทธิ (2531 : 3-4) ยังกล่าวไว้ว่าการศึกษเล่าเรียนทุกระดับมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยสมาธิ ถ้านักเรียน นักศึกษาผู้ใดที่เอาใจใส่ มีความตั้งใจจดจ่อหรือมีสมาธิในการเล่าเรียนมักจะเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน มีความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่ศึกษาและคำสั่งสอนของครูได้ง่าย ดังนั้นประโยชน์ที่นักเรียนได้รับจากการฝึกสมาธิอย่างใดอย่างหนึ่งจะเป็นการช่วยเพิ่มพูนสติปัญญา ความเฉลียวฉลาดรอบคอบ รวมทั้งความรู้สึกผิดชอบชั่วดีในหน้าที่ของตนได้อย่างดี

2.3 ด้านปัญญา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับได้ดังนี้ นักเรียนสามารถแนะนำการกระทำที่ถูกต้องให้แก่ผู้อื่นได้ รองลงมาคือ นักเรียนสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องได้ และนักเรียนสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น ตามลำดับ ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้เรียนเป็นผู้ที่มีปัญญา ผู้เรียนก็จะมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถประพฤติปฏิบัติตัวให้ถูกต้องและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้อื่นได้ สอดคล้องกับคำสอนของ พระธรรมปิฎก (2546ก : 225-229) ที่กล่าวว่า สัมมาทิฐิเป็นลักษณะหนึ่งของปัญญาเป็นองค์ประกอบสำคัญของมรรคในฐานะที่เป็นจุดเริ่มต้นในการปฏิบัติธรรมหรือพูดตามแนวไตรสิกขาว่า สัมมาทิฐิเป็นเหมือนไฟส่องทางหรือเข็มทิศให้เห็นทางและมั่นใจในทางอันถูกต้องที่จะนำไปสู่จุดหมาย การสร้างเสริมสัมมาทิฐิคือการเริ่มต้นด้วยศรัทธา และอาศัยศรัทธาเป็นสำคัญเมื่อนำมาใช้ปฏิบัติในระบบการศึกษาอบรม จึงต้องพิจารณาที่จะให้ได้รับการแนะนำและการชักจูง การสั่งสอนอบรมที่ได้ผลดีที่สุดคือ ต้องมีผู้สั่งสอนสามารถสั่งสอน ดังนั้นผู้ที่สามารถอบรมให้นักเรียนเกิดปัญญาก็คือสถาบันครอบครัว ศาสนา และ โรงเรียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน วัด โรงเรียน กับคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง ($r = 0.763$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน ($r = 0.743$) อยู่ในระดับสูง รองลงมาคือ การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ($r = 0.705$) อยู่ในระดับสูง และการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของวัด ($r = 0.512$) อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตามลำดับ จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงธิดา พุตระกูล (2554 : ค) ที่ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของนักเรียนทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการประสานความร่วมมือกันระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนสามารถพัฒนานักเรียน และสังคมตามวิถีแห่งพุทธธรรม เพื่อประโยชน์สุขร่วมกันได้ ดังนั้นบทบาทและความร่วมมือของสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาจึงไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เนื่องจากทุกสถาบันมีหน้าที่ในการพัฒนาสังคมให้เข้มแข็ง (ทัศนีย์ ทองสว่าง, 2549 : 76) โดยเฉพาะสถาบันครอบครัวหรือบ้านเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดและมีความผูกพันที่ลึกซึ้ง มั่นคง และยาวนานเป็นพลังผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ ด้านการศึกษาก็เช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544 : 3) ดังนั้นหากนำเอาพลังความคิด ความเอาใจใส่ และความร่วมมือ ความรับผิดชอบของผู้ปกครองมาส่งเสริมการเรียนรู้แล้ว ก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กที่ยั่งยืน การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรก็มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นปัจจัยให้ผู้เรียนพัฒนาได้อย่างดี เพราะครูเป็นผู้จัดการเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีในวิถีชีวิตจริง ในลักษณะสอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น ฉะนั้นโรงเรียนควรส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติธรรม ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้มีคุณลักษณะที่ดีตามวิถีพุทธ เช่น ศรัทธาในพระพุทธศาสนา และพัฒนาตนให้ดำเนินชีวิตที่ดีงาม ละ เลิกอบายมุข ถือศีล 5 เป็นนิจ เป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งข้อเสนอแนะเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจกรรมของบ้านในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขาอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นสถาบันครอบครัวหรือบ้านจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น โดยการปลูกฝังความกตัญญูให้แก่เด็ก สร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่าง พ่อแม่ ลูก โดยการทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัว เช่น ไปวัดทำบุญในวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ พุดคุย และดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา แสดงความรัก และคอยให้คำปรึกษาแก่ลูกเมื่อมีปัญหา

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้เรียน ตามหลักไตรสิกขาในสถานศึกษาด้านปัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้ให้มากขึ้น

โดยนำหลักไตรสิกขาเข้าไปใช้ในการเรียนการสอนให้มากขึ้น เช่น เน้นกิจกรรมการสวดมนต์ นั่งสมาธิ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมาธิ มีสติ ส่งผลให้เป็นคนรอบคอบ มีเหตุ มีผล เกิดปัญญา สามารถแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุและผลได้อย่างถูกต้อง

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน วัด โรงเรียน มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ดังนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันและส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว เพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน วัด โรงเรียน กับคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น

2.2 ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน วัด โรงเรียนกับคุณลักษณะผู้เรียน

2.3 ควรมีการศึกษาการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของบ้าน วัด โรงเรียน ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1